

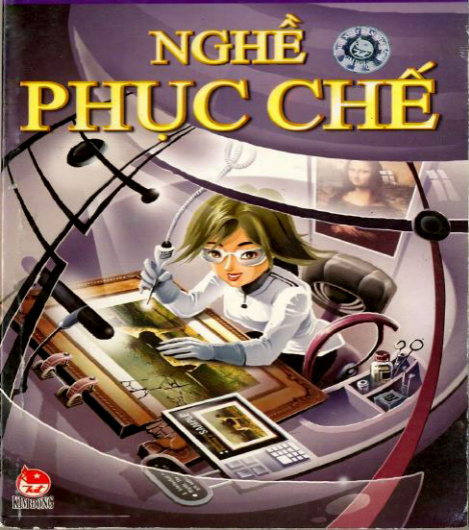

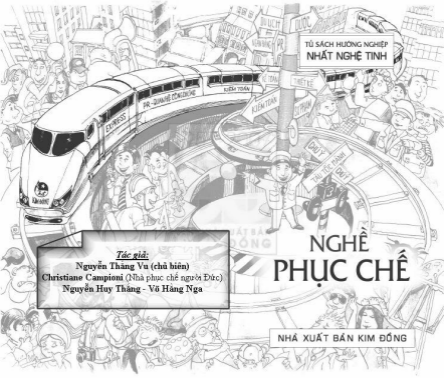
TỦ SÁCH HƯỚNG NGHIỆP
NHẤT NGHỆ TINH

NGHỀ

PHỤC CHẾ

TỦ SÁCH HƯỚNG NGHIỆP
NHẤT NGHỆ TINH

NGHỀ PHỤC CHẾ

Tác giả:
Nguyễn Thăng Vũ (chủ biên)
Christiane Campioni (Nhà phục chế người Đức)
Nguyễn Huy Thăng - Võ Hằng Nga

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

TOA TÀU SỐ 21

NGHỀ PHỤC CHẾ**MỤC LỤC**

◆ Lời ngỏ.....	5
Hàng ghế số 1 - Câu chuyện nghề phục chế.....	8
Hàng ghế số 2 - Nhà phục chế là ai?.....	10
Hàng ghế số 3 - Công việc của nhà phục chế.....	15
Hàng ghế số 4 - Nhà phục chế làm việc ở đâu?.....	27
Hàng ghế số 5 - Bạn có nên chọn nghề phục chế?.....	29
Hàng ghế số 6 - Những tố chất cần thiết cho một nhà phục chế.....	34
Hàng ghế số 7 - Học để trở thành nhà phục chế.....	39
Hàng ghế số 8 - Bạn quyết định.....	44
Hàng ghế số 9 - Bạn muốn biết.....	46
◆ Góc chia sẻ.....	59

Copyright © by Kim Dong Publishing House

Tác phẩm do Nhà xuất bản Kim Đồng giữ bản quyền

Nhất nghệ tinh...

Hàng năm, mỗi dịp hè đến, lại có hàng triệu bạn đọc Kim Đồng đứng trước ngưỡng cửa các trường đại học, cao đẳng và trung học chuyên nghiệp với câu hỏi: Mình nên thi vào trường nào nhỉ? Nên chọn ngành nghề nào cho phù hợp đây?

Ngày nay, khi sự phát triển của xã hội kéo theo sự mở rộng và biến đổi của các ngành nghề, việc chọn nghề đang trở nên khó khăn hơn bao giờ hết. Các bạn trẻ không chỉ dựa vào sự tư vấn từ phía nhà trường, cha mẹ... mà còn cần một cẩm nang với những chỉ dẫn cơ bản, làm tiền đề cho sự lựa chọn chính xác. Với sự tham gia của các chuyên gia từng lĩnh vực, Tủ sách hướng nghiệp - nhất nghệ tinh của Nhà xuất bản Kim Đồng ra đời với mong muốn đáp ứng phần nào nhu cầu cấp thiết ấy.

Mỗi cuốn sách được kết cấu như một toa tàu, mỗi toa tàu là một nghề trong đoàn tàu hướng nghiệp song hành cùng bạn trên hành trình vào tương lai. Ngay từ

Khi còn ngồi trên ghế nhà trường, các bạn đã có thể chủ động tìm hiểu về các ngành nghề đa dạng, phong phú trong xã hội. Qua từng hàng ghế, bạn sẽ biết nghề đó là gì, làm việc ở đâu, cần những tố chất gì, đào tạo ra sao...

Ngoài ra, phần góc chia sẻ còn cung cấp những trao đổi, giải đáp cụ thể hơn về các ngành nghề, phương pháp hiệu quả để lựa chọn nghề nghiệp, cũng như những chia sẻ, nhận xét của chính các bạn...

Tất cả, dù là ai chăng nữa, cũng không bao giờ đưa ra được những chỉ dẫn, góp ý cụ thể cho từng trường hợp. Bởi vậy, khi xây dựng tủ sách này, chúng tôi chỉ có một mong ước là các bậc phụ huynh, các bạn học sinh, sinh viên có thể tìm kiếm ở nơi đây những thông tin có ích cho mình. Và nếu như những thông tin ấy thực sự có ích trong hành trang của các bạn trên đường đi tới thành công trong nghề nghiệp, thì đó chính là niềm vui lớn của chúng tôi.

Nhà xuất bản Kim Đồng xin chân thành cảm ơn sự ủng hộ và cộng tác nhiệt tâm của các vị cộng tác viên để bộ sách được ra mắt bạn đọc.

Nhà xuất bản Kim Đồng

Phục chế phải đặt cho mình mục tiêu tái lập lại sự toàn vẹn ban đầu của một tác phẩm mà không làm mất tính chân thực về lịch sử và nghệ thuật của nó, hay xóa đi những dấu vết của thời gian.

Cesare Brandi

Tác giả cuốn Lý thuyết phục chế

Khi khai quật được các công trình cổ xưa, tìm ra các cổ vật như tượng, đồ sành sứ, đồ gốm, trang phục v.v..., ta thường phải đối diện với thực tế là những công trình, cổ vật ấy đã bị thời gian và những tác động khác làm cho hư hỏng, biến đổi nhiều. Làm thế nào để tái hiện lại hình ảnh ban đầu của chúng?

Các công trình, tác phẩm văn hóa, nghệ thuật gốc là những nguyên bản không thể thay thế được. Chúng có giá trị mỹ thuật, tôn giáo, lịch sử, khoa học, văn hóa, xã hội và kinh tế lớn. Nhưng một công trình, tác phẩm từ khi xuất hiện thường gặp rất nhiều tác động nên bị biến đổi nhiều. Làm thế nào để công trình, tác phẩm ấy trở lại giống hoặc gần giống như khi được sáng tạo ra?

Bạn sẽ cần đến những nhà phục chế.

Phục chế với tư cách là một nghề nghiệp chuyên nghiệp còn rất mới mẻ ở Việt Nam. Mời bạn khám phá *Toa tàu số 21*:

NGHỀ PHỤC CHẾ

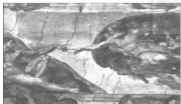
📖 HÀNG CHÈ SỐ 1

➤ CÂU CHUYỆN NGHỀ PHỤC CHẾ

Chúng ta sẽ bắt đầu hành trình với một vài câu chuyện thú vị về những công trình phục chế nổi tiếng hay các sự cố khẩn cấp cần đến bàn tay nhà phục chế.

➤ Phục chế những bức bích họa của Michelangelo ở Nhà thờ Sistine, Roma

Đến Nhà thờ Sistine ở Roma, bạn sẽ không khỏi choáng ngợp trước một công trình nghệ thuật vĩ đại. Đó là những bức bích họa (tranh vẽ trên tường) nổi tiếng của Michelangelo.

Phục chế một phần bức bích họa của Michelangelo ở Nhà thờ Sistine (Roma)

Các nhà phục chế đã mất hơn 20 năm để những bức bích họa ấy lại tỏa sáng và tươi mới như thời điểm chúng được tạo ra. Bắt đầu một cách đầy cẩn trọng, với sự nghiên cứu kỹ lưỡng nhất, họ dần làm sạch những lớp bẩn bám vào tranh cũng như những lớp hồ vữa và lớp phủ được quét lên từ bao thế kỷ trước.

Tuy nhiên, khi công trình hoàn thành, màu sắc của những bức bích họa được làm sạch khiến người ta kinh ngạc. Vô số cuộc tranh luận đã nổ ra: Liệu trần nhà sau khi phục chế có trông giống như bức bích họa ban đầu của Michelangelo không? Làm thế nào để chúng ta chắc chắn được điều ấy? v.v... Nguyên nhân quan trọng nhất khiến người ta đặt câu hỏi như vậy là: công trình phục chế này khiến chúng ta phải đánh giá lại tác phẩm của Michelangelo cũng như lịch sử hội họa Italia.

➤ **Axit tấn công**

Axit luôn là kẻ thù nguy hiểm với các tác phẩm nghệ thuật. Năm 1956, nửa dưới bức họa *Mona Lisa* nổi tiếng của danh họa Leonard de Vinci ở Viện bảo tàng Louvre (Paris) bị phá hủy nghiêm trọng bởi axit. Ngày 21-4-1988, ba tác phẩm lớn của họa sĩ Albrecht Durer hiện được lưu giữ tại thành phố Munich (Đức) cũng bị axit tấn công.

Khi những tác phẩm nghệ thuật bị ảnh hưởng của axit, các nhà phục chế phải có hành động nhanh chóng nhất để ngăn chặn những "kẻ hủy diệt hiệu chiến" kia tiếp tục phá hoại tác phẩm. Đồng thời, người ta nghiên cứu loại axit đang gây hại để có thể sử dụng chất cân bằng tương ứng.

Với nỗ lực của các nhà phục chế và nhà khoa học, bức họa *Mona Lisa* và ba tác phẩm của Durer giờ đã được trưng bày trở lại cùng những đế phòng cần thiết.

➤ **Lửa cháy Thư viện Nữ bá tước Anna Amalia**

Ngày 2-9-2004, thư viện Nữ bá tước *Anna Amalia* ở Weimar (Đức) đột nhiên phát cháy. Phải mất đến ba ngày, lính cứu hỏa mới dập tắt được hoàn toàn lửa. Ngôi nhà lịch sử cũng như một bộ sưu tập sách vở rất lớn bị hư hỏng nặng. Nhiều

Thư viện trước và sau khi cháy

tác phẩm nghệ thuật bị mất vĩnh viễn hoặc rất khó phục hồi lại. Những hư hỏng này một phần do lửa, phần khác lại bởi chính nước dùng để dập lửa.

Đây là lúc cần đến sự giúp sức của các nhà phục

chế. Ngay trong đêm lửa cháy, người ta đã tiến hành phục chế những cuốn sách đầu tiên được cứu ra. Công việc phục chế những cuốn sách bị hư hỏng sau khi thư viện cháy là phần cực thẳng và mệt mỏi cũng sức nhất. Đó thực sự là cuộc chạy đua với thời gian bởi những cuốn sách ướt sau 24 giờ thường rất mủn rã.

Phục chế một trang sách bị cháy

Người ta ước đoán việc phục chế 82.000 cuốn sách là một thử thách lớn và có lẽ sẽ phải kéo dài trên 10 năm.

HÀNG CHẾ SỐ 1

► NHÀ PHỤC CHẾ LÀ AI ?

Qua những câu chuyện ở Hàng chế số 1, hẳn bạn đã phần nào hiểu về vai trò quan trọng của những nhà phục chế trong việc giữ gìn, tái tạo các giá trị cổ xưa.

Họ là những "hiệp sĩ" bảo vệ các công trình, tác phẩm văn hóa, nghệ thuật khỏi sự phá hoại của thời gian, môi trường, con người, thiên tai, hỏa hoạn v.v...

Không chỉ vậy, với kiến thức và kỹ năng của mình, nhà phục chế còn là người khôi phục lại hình ảnh ban đầu của những cổ vật, các công trình cổ xưa được khai quật từ lòng đất. Công việc của nhà phục chế bởi vậy thường có mối liên hệ sâu sắc với các nhà khảo cổ.

Các cổ vật, công trình, tác phẩm lịch sử, văn hóa, nghệ thuật v.v..., tức là tất cả những gì cần đến bàn tay của nhà phục chế, được gọi đơn giản là *đối tượng phục chế*. Bạn hãy làm quen với thuật ngữ này.

► Phục chế = Nghệ thuật + Khoa học + Tâm linh

Xét về mặt bản chất, nghề phục chế được đặc trưng bởi ba yếu tố dưới đây:

Một phần nghệ thuật

Một phần khoa học

Một phần tâm linh

Một phần nghệ thuật bởi nhà phục chế thường xuyên phải làm việc với các tác phẩm, công trình nghệ thuật. Anh ta phải hiểu thấu vẻ đẹp, chiều sâu tư tưởng của tác phẩm, công trình để khôi phục lại chúng.

Một phần khoa học bởi nhà phục chế làm việc bằng các kỹ thuật và phương pháp khoa học. Anh ta phải nghiên cứu và ứng dụng những tiến bộ mới về công nghệ vào công tác phục chế.

Một phần tâm linh bởi nhà phục chế thường xuyên phải làm việc với những cổ vật, công trình, tác phẩm lịch sử, văn hóa, nghệ thuật cổ xưa. Họ không chỉ tái tạo lại một vật thể mà cả linh hồn của chúng và phần quá khứ xa xưa mà chúng lưu giữ.

► Những yêu cầu với nhà phục chế

Công việc của các nhà phục chế bao gồm việc gìn giữ, phục chế, chăm sóc và nghiên cứu các tác phẩm, công trình nghệ thuật cũng như các cổ vật, công trình lịch sử v.v... Là những chuyên gia thực thụ trong lĩnh vực này, họ còn thực hiện cả việc tư vấn cho những ai có nhu cầu (một viện bảo tàng, một phòng triển lãm, một tổ chức hay

đơn giản chỉ là một cá nhân đang sở hữu một bộ sưu tập).

Nhà phục chế phải có khả năng nắm bắt đối tượng phục chế dưới nhiều góc nhìn khác nhau. Họ biết tổng hợp một cách có phương pháp, biết đánh giá các kết quả nghiên cứu để sau đó cân nhắc xem những phương án bảo tồn nào là cần thiết. Bởi vậy, sự hợp tác giữa các nhà phục chế và các nhà khoa học khác là rất cần thiết.

Nguyên tắc cơ bản đầu tiên của công việc này là *tôn trọng hoàn toàn nguyên bản*.

Chẳng hạn như trong việc phục chế một tác phẩm nghệ thuật, nhà phục chế phải cảm nhận được ý đồ gốc của nghệ sĩ sáng tạo ra công trình, tác phẩm đó. Anh ta nắm bắt được ý tưởng nghệ thuật này, trên cơ sở đó đưa ra các biện pháp xử lý. Trong mọi trường hợp, nhà phục chế phải tránh sự sáng tạo cá nhân trong tác phẩm, công trình được phục chế. Điều này có nghĩa là nhà phục chế phải lệ thuộc vào tác phẩm ban đầu.

Cùng với công việc hàng ngày bên đối tượng phục chế, nhà phục chế còn tham gia vào nhiều phần việc khác như: chăm sóc và bảo dưỡng định kỳ, trông nom các khu triển lãm, chỉ đạo, tư vấn về công tác vận chuyển v.v... Việc bảo quản, trông nom đúng phương pháp giúp tránh cho đối tượng tránh khỏi bị hư hỏng và phải can thiệp sau này.

▣ NÀNG CHẾ SỐ 3**➤ CÔNG VIỆC CỦA NHÀ PHỤC CHẾ****➤ Ghi chép, nghiên cứu và phân tích**

Bạn còn nhớ nguyên tắc cơ bản đầu tiên của các nhà phục chế chữ? Đó là phải đảm bảo không làm thay đổi đặc điểm, giá trị của cổ vật, công trình, tác phẩm lịch sử, văn hóa, nghệ thuật. Để làm được điều ấy, việc có một kiến thức chính xác về đối tượng phục chế và các đặc trưng, đặc tính của nó là vô cùng cần thiết.

Bởi vậy, trước khi tiến hành duy tu, nhà phục chế phải quan sát, nghiên cứu và ghi chép đầy đủ những đặc điểm về mặt lịch sử, công nghệ chế tạo của đối tượng phục chế. Trong phần việc này, nhà phục chế thường hợp tác chặt chẽ với nhiều nhà khoa học và nhà chuyên môn thuộc những lĩnh vực khác nhau.

Chẳng hạn khi nghiên cứu một tượng đài, nhà phục chế làm việc với các nhà lịch sử nghệ thuật, nhà chăm sóc tượng đài, kiến trúc sư, nhà khoa học tự nhiên v.v...

Vậy cụ thể nhà phục chế nghiên cứu, phân tích và ghi chép những gì?

* Ghi lại tất cả những gì có thể nhận ra bằng mắt thường trên đối tượng phục chế. Công việc

này được các nhà phục chế gọi là *ghi nhận đối tượng phục chế*.

- * Nghiên cứu nguyên vật liệu của đối tượng phục chế (cấu trúc và thành phần cấu tạo).
- * Nghiên cứu các kỹ thuật thủ công và tạo hình được dùng để làm ra đối tượng.
- * Tổng hợp lại tất cả các giai đoạn lịch sử mà đối tượng phục chế đã trải qua.
- * Nghiên cứu các quá trình lão hóa tự nhiên và sự xuất hiện lão hóa của đối tượng phục chế.
- * Xác định tình trạng bảo tồn đã được áp dụng cho đối tượng trong thời gian qua.
- * Xác định chỉ tiết các hư hỏng phát hiện được (hình dạng hư hỏng, độ hư hỏng).
- * Xác định nguyên nhân của những hư hỏng đó.
- * Tìm ra các yếu tố ảnh hưởng tới đối tượng phục chế.
- * Lấy mẫu để tiến hành những phân tích khoa học sâu hơn.

Trong quá trình nghiên cứu này, nhà phục chế nhờ đến các kỹ thuật, công nghệ hiện đại và các phương pháp nghiên cứu khoa học. Những công cụ hỗ trợ kỹ thuật quan trọng là kính hiển vi, các phương pháp phân tích bằng tia cực tím, tia hồng ngoại hay tia X quang v.v....

Nghiên cứu dưới kính hiển vi cho thấy nhiều chế sơn bong ra lộ cơ nền đất

Nhà phục chế sử dụng kính hiển vi và các phương tiện kỹ thuật hiện đại khác "tách" từng phần đối tượng phục chế. Qua đó, họ xác định được mức độ thay đổi, hư hỏng cũng như các nhân tố gây ảnh hưởng xấu đến đối tượng. Chỉ sau khi bóc tách đối tượng cẩn phục chế một cách chi tiết như vậy, nhà phục chế mới có thể đưa ra quyết định chính xác cho biện pháp trùng tu và phục chế cần thiết.

➤ **Khởi thảo các phương pháp phục chế và trùng tu**

Sau khi nghiên cứu kỹ lưỡng, nhà phục chế lên kế hoạch về phương pháp phục chế trùng tu có khả năng gìn giữ tác phẩm một cách tốt nhất.

Để phương pháp mình đưa ra thực sự khả thi, nhà phục chế lúc này thường thảo luận kỹ lưỡng với những người chịu trách nhiệm về đối tượng phục chế hoặc người sở hữu đối tượng đó (cá nhân hoặc tổ chức).

Trong kế hoạch này, nhà phục chế sẽ giải quyết những điểm chính sau:

- * Khắc phục hư hỏng và phòng tránh hư hỏng như thế nào?
- * Xác định sự cần thiết, mục đích và phạm vi phục chế.
- * Cách thức và các phương pháp phục chế cần thiết.
- * Trình bày cụ thể các phương pháp phục chế (kỹ thuật và vật liệu).
- * Tính toán thời gian và các phí tổn đi kèm.
- * Các dụng cụ, máy móc và biện pháp kỹ thuật xử lý cho từng phương pháp cụ thể.

► Tiến hành các phương pháp phục chế

Sau giai đoạn nghiên cứu kỹ lưỡng cũng như thống nhất được kế hoạch với những người có liên quan như chủ sở hữu, các nhà khoa học, nhà nghiên cứu, kiến trúc sư, v.v..., nhà phục chế lúc này thực hiện các biện pháp phục chế cụ thể. Đây chính là lúc cần đến kỹ năng nghề

ngiệp, đôi bàn tay khéo léo và cả sự nhẫn nại của người làm phục chế.

Tùy thuộc vào đối tượng phục chế là gì, tình trạng của nó như thế nào, kế hoạch phục chế ra sao, phí tổn cho phép là bao nhiêu v.v..., nhà phục chế có thể sử dụng một số trong những biện pháp sau đây:

- * Giữ nguyên, gia cố đối tượng. Với biện pháp này, nhà phục chế gia cố các đối tượng phục chế đã bị xuống cấp hoặc hư hỏng về chất liệu, làm cho chúng trở nên chắc chắn và ổn định.
  - * Loại bỏ các chất gây hại có trên đối tượng, làm sạch đối tượng.
  - * Lấy đi các chất bổ sung, các lớp vỏ bao bọc, các lớp bề mặt (đặc biệt trong các tác phẩm hội họa, như trường hợp những bức bích họa của Michelangelo ở Nhà thờ Sistine - Roma).
  - * Tiến hành các kỹ thuật về liên kết vật liệu, cân bằng độ căng và độ biến dạng của đối tượng.
  - * Bổ sung và định dạng lại (trong khả năng có thể) các chi tiết bị thiếu của đối tượng.
  - * Xử lý bề mặt, tạo lớp bề mặt cho đối tượng.
  - * Kiểm tra và chống các vi sinh vật gây hư hại cho đối tượng.
- v.v...

Khi phục chế tác phẩm nghệ thuật, dụng cụ thủ công của nhà phục chế thường là dao chuyên dụng, hay, bút lông mịn, chất màu và chất làm tan v.v... Ngoài ra còn các hóa chất như thuốc diệt nấm v.v...

Sự phát triển của khoa học kỹ thuật hiện đại, đặc biệt là những thành tựu về hóa học và vật lý học đã giúp nhà phục chế có được các chất liệu mới để liên kết những bộ phận bị tách rời của đối tượng lại với nhau hay bổ sung các chất để gia cố chất liệu ban đầu của đối tượng.

► **Lập tài liệu về đối tượng phục chế**

Trong quá trình nghiên cứu và xử lý đối tượng phục chế, nhà phục chế thường tổng kết lại những tài liệu (bảng hình ảnh và bảng lời) về đối tượng đó.

Tài liệu của nhà phục chế chính là căn cứ giúp những người chịu trách nhiệm có thể quyết định về phương pháp bảo tồn, phục chế hợp lý sau này. Trong tài liệu này, nhà phục chế chỉ ra tất cả các biện pháp đã được thực hiện. Đồng thời, tài liệu cũng lưu giữ những kinh nghiệm và kiến thức thu nhận được trong quá trình làm việc thực tế với đối tượng bảo tồn.

Cụ thể, trong phần tài liệu của mình, nhà phục chế đề cập đến những vấn đề chính như:

- Các kết quả khảo sát và nghiên cứu.
- Trạng thái, tình trạng của đối tượng trước khi phục chế.
- Kế hoạch bảo tồn, kế hoạch phục chế.
- Các vật liệu và biện pháp được áp dụng.
- Những kiến thức thu nhận được liên quan tới công việc.
- Các minh họa bằng ảnh hoặc bản vẽ về các trạng thái của đối tượng trước, trong và sau khi phục chế.
- Cách sắp đặt, giữ gìn trong kho, phương pháp chăm sóc và bảo quản đối tượng sau khi phục chế.

► **Chăm sóc, bảo quản và các biện pháp phòng ngừa**

Sau khi đã hoàn thành nhiệm vụ phục chế, công việc của nhà phục chế chưa kết thúc. Các đối tượng phục chế vẫn cần được bảo quản và chăm sóc liên tục. Bởi vậy, có nhà phục chế cả đời chỉ chuyên làm việc với một vài cổ vật, tác phẩm, công trình lịch sử, văn hóa nghệ thuật.

Bạn có thể hiểu chăm sóc ở đây nghĩa là thường xuyên kiểm tra những tác động của môi trường tới đối tượng, đồng thời thiết lập những biện pháp giữ gìn, bảo tồn các chất liệu của đối tượng v.v...

Nhà phục chế không chỉ chú ý tới bản thân đối tượng phục chế mà còn phải quan sát môi trường nơi đối tượng đó được lưu giữ. Anh ta chịu trách nhiệm về những điều kiện tối nhất cho việc gìn giữ đối tượng như nhiệt độ, độ ẩm, ánh sáng tại nơi bảo quản v.v...

Trong việc chăm sóc và gìn giữ các cổ vật, đặc biệt là các công trình, tác phẩm lịch sử, văn hóa, nghệ thuật thì quan sát các điều kiện khí hậu là điều cơ bản. Vì yếu tố nào có thể gây hư hỏng

cho một cổ vật, công trình, tác phẩm lịch sử, văn hóa, nghệ thuật nhanh như sự thay đổi về độ ẩm. Bởi vậy, công việc trước hết của các nhà phục chế là bảo vệ đối tượng phục chế khỏi những ảnh hưởng của thời tiết, các hư hại do môi trường cũng như côn trùng gây hại.

Với việc quan sát liên tục, nhà phục chế nhận biết kịp thời hư hỏng mới, giúp tránh những thiệt hại lớn. Công việc cụ thể của anh ta lúc này là:

- * Lập các kế hoạch chăm sóc và bảo tồn.
- * Kiểm tra khí hậu, ánh sáng và các tác động khác của môi trường.
- * Kiểm tra các biện pháp phục chế đã được thực hiện.
- * Tránh những tác động có thể gây hư hại cho đối tượng.
- * Quyết định về những biện pháp tức thời để bảo vệ đối tượng khi có những ảnh hưởng bất ngờ xảy ra.
- * Lập kế hoạch cũng như đề ra các cách thức hành động khi thay đổi địa điểm bảo quản.
- * Chỉ đạo, giám sát việc vận chuyển.

↳ Tư vấn về bảo quản và phục chế

Đây là công việc thường xuyên của các nhà phục chế. Họ trả lời những câu hỏi như:

Làm thế nào để giữ gìn cổ vật, các công trình, tác phẩm lịch sử, văn hóa nghệ thuật, tránh các hư hại không đáng có? Phải xử lý ra sao trong các trường hợp hư hại cụ thể? Và còn vô vàn câu hỏi khác.

Ví dụ bạn đang giữ trong tay một cổ vật (chiếc bình từ thế kỷ XV chẳng hạn) và bạn tới gặp một chuyên gia phục chế. Qua nhiều thông tin mà nhà phục chế có được từ tác phẩm, anh ta bắt tay vào các công việc có tính chất tư vấn và giám định gồm:

- * Đánh giá tình trạng hư hỏng.
- * Đánh giá biện pháp phục chế đã được thực hiện trên chiếc bình đó (nếu có).
- * Đưa ra ý kiến về các biện pháp và phương tiện phục chế cần thiết.
- * Đánh giá về điều kiện khí hậu, môi trường ảnh hưởng lên chiếc bình của bạn v.v...

► Tư vấn về vận chuyển

Để tiện lợi cho nghiên cứu cũng như trưng bày, triển lãm, các cổ vật, tác phẩm lịch sử, văn hóa, nghệ thuật thường xuyên phải thay đổi địa điểm. Chúng được vận chuyển từ nơi khai quật về phòng thí nghiệm, rời từ phòng thí nghiệm về viện bảo tàng, từ viện bảo tàng ra phòng triển lãm v.v... Và còn nhiều hành trình khác.

Trong khi đó, việc thay đổi địa điểm khiến hầu hết các cổ vật, tác phẩm lịch sử, văn hóa, nghệ thuật phải chịu những ảnh hưởng ngoài ý muốn. Môi trường khí hậu thay đổi cũng như tác động cơ học có thể làm hỏng chúng. Mỗi đối tượng do đặc thù về hình dáng, chất liệu v.v... lại cần các điều kiện vận chuyển riêng.

*Đóng gói
một bức tranh
để vận chuyển*

Người thực hiện việc vận chuyển đương nhiên không thể biết hết được các điều kiện cần thiết. Vậy là lại cần đến nhà phục chế. Việc vận chuyển chỉ có thể được thực hiện khi tình trạng của đối tượng được nhà phục chế cho phép. Thường thì trước khi vận chuyển, người ta phải đưa ra các biện pháp phòng ngừa đặc biệt để không gây hư hỏng đến các phần của đối tượng. Ngoài ra, trong quá trình vận chuyển, đối tượng phải được đóng gói tốt và an toàn để không gây hư hại nào cả.

► Nghiên cứu

Không chỉ làm việc trực tiếp với những đối tượng phục chế, các nhà phục chế còn liên tục tiến hành công tác nghiên cứu. Qua những nghiên cứu này, họ không ngừng nâng cao kiến thức cho mình.

Ngược lại với trước đây thường làm việc theo kinh nghiệm truyền lại qua các đời, nhà phục chế ngày nay hoạt động dựa trên căn cứ khoa học và tiến bộ về công nghệ. Bởi vậy, việc nâng cao, cập nhật những kiến thức khoa học, kỹ thuật có liên quan luôn tác động trực tiếp đến phương pháp làm việc cũng như hiệu quả công việc của nhà phục chế, giúp anh ta tác nghiệp tốt hơn.

Các nghiên cứu của nhà phục chế tập trung vào một số hoạt động chính sau:

- * Tham khảo những tài liệu lịch sử về kỹ thuật và phương pháp phục chế.
- * Nghiên cứu các kỹ thuật phục chế truyền thống.
- * Nghiên cứu các nguyên nhân gây ra hiện tượng lão hóa của đối tượng, cũng như những nguyên nhân gây hư hỏng.
- * Tiếp tục triển khai, thử nghiệm và đánh giá các thiết bị và phương pháp mới

v.v...

► HÀNG CHẾ SỐ 4**► NHÀ PHỤC CHẾ LÀM VIỆC Ở Đâu ?**

Nhà phục chế có địa chỉ làm việc khá đa dạng. Trước hết, trong lĩnh vực này, bạn có thể công tác ở những viện bảo tàng, trung tâm di tích tại các địa phương trong cả nước, các cơ sở bảo tồn, cơ quan, hiệp hội liên quan đến bảo tồn, phục chế v.v... Ở đâu có các công trình, di tích văn hóa, lịch sử, các tác phẩm nghệ thuật lâu đời, ở đó cần đến nhà phục chế.

Thực tế, một tỉ lệ rất lớn những nhà phục chế nước ngoài làm việc trong xưởng phục chế tư của mình. Thông thường, một nhóm các nhà phục chế sẽ lập ra một xưởng phục chế tư và làm việc theo các đơn đặt hàng.

Trong điều kiện Việt Nam hiện nay, rất nhiều công trình, tác phẩm văn hóa nghệ thuật đòi hỏi đến tài năng của những nhà phục chế chuyên nghiệp. Trong khi đó, số người làm nghề này tại nước ta chưa nhiều. Bởi vậy, bạn hầu như chẳng phải lo lắng gì về việc mình sẽ làm việc ở đâu khi bước chân vào ngành này. Điều cốt yếu là bạn phải có ý thức học hỏi và trau dồi nghiệp vụ. Tất nhiên, cơ hội vẫn nằm ở chính tài năng và sự nỗ lực của bản thân bạn.

▶ BẠN CÓ BIẾT

Với sự giúp đỡ của các tổ chức quốc tế, hoạt động phục chế đang dần phát triển mạnh tại Việt Nam và đạt được những thành tựu đáng kể.

Chương trình hợp tác kéo dài 5 năm (2000 - 2005) về phục chế các hiện vật điêu khắc Chăm, được thực hiện bởi Bảo tàng Điêu khắc Chăm Đà Nẵng, Trường Viễn đông bác cổ Pháp, Bảo tàng Quốc gia Nghệ thuật châu Á Guimet (Paris) và Đại sứ quán Cộng hòa Pháp tại Việt Nam. Một xưởng phục chế đã được thành lập tại Đà Nẵng. Hiện đây là xưởng phục chế quy mô lớn duy nhất tại Việt Nam. Nhiều chuyên gia phục chế thế giới đã tới giảng dạy, trao đổi kinh nghiệm và trực tiếp tham gia vào công tác phục chế.

Từ năm 2003, Trung tâm bảo tồn di tích cổ đô Huế hợp tác với Hội trao đổi văn hóa Leibniz tiến hành phục chế những bức bích họa lớn trong cung An Định (cung thái tử triều Nguyễn). Từ cuối năm 2005, công tác phục chế được tiến hành đồng thời với chương trình hợp tác đào tạo và bồi dưỡng cho học viên Việt Nam kéo dài khoảng hai năm. Yêu cầu thi tuyển vào khóa học này là những người đã qua đào tạo mỹ thuật hoặc thủ công mỹ nghệ. Đây là một sự kiện quan trọng trong công tác đào tạo chính quy các nhà phục chế Việt Nam.

📖 HÀNG CHẾ SỐ 1

▶ BẠN CÓ NÊN CHỌN NGHỀ PHỤC CHẾ ?

▶ Những điểm hấp dẫn của nghề nghiệp

✓ Công việc linh hoạt và thú vị

Trở thành nhà phục chế, bạn sẽ đi nhiều nơi và tiếp xúc với nhiều cổ vật, công trình văn hóa, lịch sử, nghệ thuật khác nhau v.v... Bước chân của các nhà phục chế luôn in dấu trên khắp mọi miền Tổ quốc.

Mỗi khi bắt đầu công việc mới lại là một "cuộc gặp gỡ" thú vị với đối tượng. Qua đó, nhà phục chế không chỉ làm sống lại giá trị ban đầu của đối tượng mà còn học hỏi được rất nhiều, từ kiến thức lịch sử, văn hoá đến khoa học, kỹ thuật và nghệ thuật.

✓ Luôn mới mẻ và nhiều thử thách

Sẽ là sai lầm nếu bạn nghĩ rằng phải làm việc với các cổ vật, công trình, tác phẩm lịch sử, văn hóa, nghệ thuật lâu đời nên nghề nghiệp này cũ kỹ hay buồn chán.

Các cổ vật, công trình, tác phẩm ấy mang trong mình những thông tin và giá trị cổ xưa bị chôn vùi cùng thời gian, giờ lại trở thành hoàn toàn mới mẻ với người hiện đại. Mỗi cổ vật mới

được khám phá lại là một thử thách đầy say mê với người làm phục chế. Làm sao tái hiện lại hình dạng ban đầu của nó? Cần sử dụng nguyên vật liệu nào? Kỹ thuật ra sao? v.v...

Và ngay cả khi bạn gần bỏ với một loại đối tượng (như tranh vẽ chẳng hạn), công việc của bạn cũng không hề đơn điệu. Lần này qua lần khác, nhà phục chế đứng trước cùng một tác phẩm nhưng trong những hoàn cảnh và sự cố rất khác nhau. Chúng đòi hỏi những cách xử lý, phương án phục chế linh hoạt. Đây quả là một thách thức thú vị trong nghề.

Nhà phục chế không chỉ thực hành trên các đối tượng cụ thể mà còn liên tục nghiên cứu, tìm tòi để hoàn thiện phương pháp, kỹ năng nghề nghiệp của mình. Họ hợp tác, trao đổi kinh nghiệm với các nhà khoa học, liên tục cập nhật kiến thức về công nghệ, văn hóa nghệ thuật. Điều này có nghĩa là bộ óc của bạn phải liên tục với những phát triển mới nhất trong các lĩnh vực có liên quan, chẳng hạn ngành khoa học vật liệu đầy mới mẻ.

✔ **Mang trọng trách bảo tồn tài sản văn hóa nghệ thuật của đất nước và nhân loại**

Nhà phục chế chịu trách nhiệm lớn trong việc giữ gìn và bảo quản những công trình, tác phẩm nghệ thuật, văn hóa cho các thế hệ hiện

tại và tương lai. Bạn hãy thử tưởng tượng xem, không có các nhà phục chế với những nỗ lực âm thầm của họ, chúng ta sẽ chẳng bao giờ còn được chiêm ngưỡng nàng *Mona Lisa* với nụ cười bí hiểm nổi tiếng nữa. Và còn biết bao công trình văn hóa nghệ thuật khác.

Những phí tổn về thời gian, nhân lực và kinh phí cho công tác bảo tồn, phục chế các công trình, tác phẩm văn hóa, lịch sử, nghệ thuật không nhỏ. Nhưng bao nỗ lực ấy hoàn toàn xứng đáng. Bởi đó là những gì không thể thay thế và là cả giá trị lịch sử lâu đời của mỗi dân tộc cũng như toàn nhân loại.

Và không thể không kể đến những cổ vật được khai quật từ lòng đất. Tất cả sẽ chỉ là những mảnh vỡ, những mảnh vỡ nát nếu không có các nhà phục chế. Chúng ta sẽ chẳng bao giờ có được hình ảnh ban đầu của chúng.

▶ **Những thách thức bạn sẽ phải đối mặt**

1. Bằng chuyên môn của mình, các nhà phục chế đảm nhận trách nhiệm giữ gìn các di sản nghệ thuật cũng như di sản văn hóa lịch sử cho hôm nay và thế hệ tương lai. Họ luôn phải làm việc với các hiện vật không thể thay thế. Những việc làm thiếu hiểu biết có thể dẫn đến sai lệch bản gốc hoặc gây hư hỏng. Chỉ các nhà phục chế

được đào tạo lành nghề mới có khả năng thực hiện trọng trách này.

2. Nhà phục chế phải tự chịu trách nhiệm về việc áp dụng các phương pháp phục chế. Anh ta phải biết lựa chọn phương pháp thích hợp trong từng trường hợp cụ thể. Không có sự bảo quản tốt nhất cũng như không có phương pháp phục chế tốt nhất quy chuẩn cho mọi thứ, chỉ có phương pháp riêng thích hợp cho từng đối tượng mà thôi. Bởi vậy, nhà phục chế cần đến sự nhạy cảm, linh hoạt và khả năng đưa ra quyết định chính xác.

3. Những tác phẩm phục chế nổi tiếng như bức bích họa của Michelangelo ở Nhà thờ Sistine (Roma) hay bức tranh *Người đàn ông đội mũ giáp vàng (Man with the golden helmet)* ở Triển lãm Hội họa Berlin v.v... và một số tác phẩm khác thu hút nhiều sự quan tâm của giới báo chí và những người yêu nghệ thuật.

Nhưng không phải nỗ lực phục chế nào cũng gây chú ý như vậy. Nghề phục chế thường âm thầm. Mục tiêu đầu tiên của nhà phục chế là giữ gìn các cổ vật, công trình, tác phẩm lịch sử, văn hóa nghệ thuật. Họ ít được nhắc đến, cũng ít khi được ngợi ca. Đây cũng là một thử thách không nhỏ của nghề nghiệp.

4. Nghề phục chế buộc bạn phải theo những nguyên tắc khoa học và những phương pháp rõ ràng. Khi người xem nhìn vào công trình đã được phục chế và cảm thấy rằng không có thay đổi lớn nào thấy được bằng mắt thường nghĩa là bạn đã thành công.

Bạn có thể hiểu rằng: *công trình phục chế tốt nhất là cái mà bạn không thấy được.*

Nhà phục chế không phải là nhà phù thủy và không có phép màu nào giúp bạn thay đổi những thứ mà nguyên tác không cho phép thay đổi. Bạn chỉ có thể giữ lại những gì có ở đó, không phải những gì không có (chẳng hạn như một cánh tay bị mất của bức tượng).

5. Sự kiên nhẫn và khả năng chịu đựng áp lực trong công việc này thì không sao kể hết. Điều kiện làm việc đôi khi rất khó khăn và bất lợi bởi vị trí của đối tượng cần phục chế. Hãy thử tưởng tượng bạn phải làm việc ròng rã hơn 20 năm với những bức bích họa của Michelangelo nằm trên trần nhà thờ.

Trong khi đó, các xưởng phục chế và phòng thí nghiệm với ánh sáng đèn, các loại mùi hương khó chịu của cổ vật, hóa chất, rồi bụi và khói rất dễ khiến bạn căng thẳng. Thời hạn bàn giao công trình nhiều khi gấp gáp, buộc bạn phải làm việc nhiều giờ liên tục trong ngày.

☞ HÀNG CHẾ SỐ 2

➤ NHỮNG TỐ CHẤT CẦN THIẾT CHO MỘT NHÀ PHỤC CHẾ

➤ **Sự khéo léo, hiểu biết sâu sắc kỹ thuật, sự linh hoạt, nhạy bén và cảm quan nghề s**

Điều kiện nói chung đối với người làm phục chế là *sự khéo léo chân tay, hiểu biết kỹ thuật sâu sắc và tư duy linh hoạt.*

Như Hàng chế số 2 đã tiết lộ với bạn, *Phục chế = Nghệ thuật + Khoa học + Tâm linh.* Muốn lựa chọn nghề nghiệp này, bạn phải hội tụ đủ ba yếu tố ấy. Bạn phải có con mắt nghệ thuật đủ để nhận ra những ý đồ nghệ thuật trong tác phẩm (điều này không dễ chút nào), cái đầu đầy kiến thức khoa học kỹ thuật để biết đưa ra những giải pháp hợp lý, một trái tim biết rung cảm, yêu quý để có thể lưu giữ những giá trị cổ xưa đích thực.

Nhà phục chế thường xuyên làm việc trên từng phần nhỏ của đối tượng phục chế. Công cụ của họ có thể chỉ là cái bàn nhỏ xíu, cây bút lông, những chai lọ đựng hóa chất các loại v.v... Sự khéo léo chân tay là không thể thiếu. Nếu bạn còn nghi ngờ về khả năng này của mình, hãy tự rèn luyện ngay từ bây giờ.

➤ **Khả năng làm việc tập thể, khả năng giao tiếp và thuyết phục**

Mỗi công trình phục chế là kết quả lao động của một tập thể chứ không phải đơn lẻ nhà phục chế. Bạn phải hợp tác với các nhà khoa học, nhà lịch sử, nhà chuyên môn trong nhiều lĩnh vực khác nhau, và cả những nhà quản lý, người chủ sở hữu đối tượng.

Trong không ít trường hợp, ý đồ của nhà phục chế mâu thuẫn với sự chờ đợi của người đại hàng: nhà phục chế muốn giữ lại các thành phần cũ, người thu nhận lại muốn có một chút gì mới.

Lúc này cần đến bản lĩnh và khả năng thuyết phục cũng như kinh nghiệm của nhà phục chế.

Khả năng hợp tác với nhiều đối tượng khác nhau rất quan trọng với nhà phục chế. Họ phải biết kết hợp sức mạnh tập thể, tìm ra phương án phục chế và bảo tồn tối nhất, biết thuyết phục về quyết định mình đưa ra. Trong những trường hợp phức tạp (như cho một công trình lớn chẳng hạn), nhà phục chế phải thuyết trình về phương án của mình trước những người có liên quan.

➤ **Tinh thần nại cao**

Hẳn bạn đã tự khám phá ra rằng, tinh thần nại, bền bỉ là hành trang không thể thiếu của mỗi

nhà phục chế. Công việc phục chế những bức bích họa của Michelangelo ở Nhà thờ Sistina (Roma) mất đến hơn hai mươi năm, phục chế 62.000 cuốn sách bị cháy và thấm nước ở Thư viện Nữ bá tước Anna Amalia dự kiến mất đến hơn mười năm. Đó là khoảng thời gian không hề ngắn ngủi trong cuộc đời con người.

Nhiều giờ trong một ngày, nhiều ngày trong một tháng, nhiều tháng trong một năm, và rất nhiều năm như vậy làm việc liên tục với một đối tượng cần phục chế, không có sự nhàn nhai cao, bạn không thể trụ được trong nghề này.

*Phục chế bức tranh Người đàn ông đội mũ giáp vàng
(The man with golden helmet)*

Sự nhàn nhai ấy từ đâu ra? Từ chính tố chất sẵn có trong bản thân bạn và phần nhiều từ sự phấn đấu rèn luyện. Nhưng quan trọng hơn hết chính là từ tình yêu lớn lao của bạn với những giá trị văn hóa cổ xưa, với nghề nghiệp đầy thi vị nhưng cũng lắm gian nan này. Nên điều cốt yếu trong nghề phục chế, như trong mọi nghề nghiệp khác, vẫn là sự say mê, là tình yêu của bạn với nghề nghiệp này.

Tình yêu ấy bắt nguồn từ niềm say mê của bạn với những giá trị cổ xưa của nhân loại, và ước mong tha thiết muốn được bảo tồn, lưu giữ, trùng tu lại các cổ vật, công trình lịch sử, văn hóa, nghệ thuật.

Những tiến bộ trong các lĩnh vực như vật lý học, hóa học, sinh học v.v... luôn có tác động tích cực tới sự phát triển của các phương pháp, kỹ thuật phục chế.

Năm 2003, các nhà phục chế và nhà khoa học của Italia đã sử dụng một loại vi khuẩn có tên *Pseudomonas stutzeri* phục chế thành công bức bích họa thế kỷ XIV "Sự cải tâm của Thánh Hilario" của họa sĩ Spinello Aretino.

Trước đó, bức tranh tưởng như ở trong tình trạng gần như tuyệt vọng, không còn xem được và không thể phục chế theo các phương pháp truyền thống. Vi khuẩn đã làm phân hủy các hợp chất hữu cơ tích tụ trên bề mặt tranh.

📖 HÀNG CHẾ SỐ 7

➤ HỌC ĐỂ TRỞ THÀNH NHÀ PHỤC CHẾ

Ở Việt Nam chưa có đào tạo phục chế như một ngành học trong các trường đại học, cao đẳng. Bởi vậy, bạn có thể theo học những người đi trước hoặc học trong các ngành có liên quan như khảo cổ học v.v... Tuy nhiên, nếu bạn muốn có kiến thức bài bản, sự lựa chọn tốt nhất vẫn là du học ở những nước có trình độ đào tạo cao về nghề nghiệp này.

➤ Bạn sẽ được đào tạo những gì

Tại các cơ sở đào tạo về phục chế, bạn sẽ được học các kiến thức công nghệ, khoa học tự

nhiên, lịch sử văn hóa, nghệ thuật v.v... Ngoài ra, bạn cũng được rèn luyện về sự khéo léo, khả năng làm việc với các công trình, tác phẩm lịch sử, văn hóa nghệ thuật.

Chương trình học ở mỗi nơi có thể khác nhau. Nhưng nội dung cơ bản thường là:

- * Lịch sử văn hóa và lịch sử nghệ thuật.
  - * Kiến thức khoa học tự nhiên chuyên ngành, trong đó có môn học về khí hậu.
  - * Môn học về vật liệu và phục chế.
  - * Lịch sử và công nghệ phục chế.
  - * Đạo đức nghề nghiệp trong nghề phục chế.
  - * Phương pháp nghiên cứu.
  - * Triển khai các kế hoạch nhằm giữ gìn các chất liệu, bảo quản và phục chế.
  - * Thực hành bảo quản và phục chế.
  - * Phương pháp lập tư liệu.
  - * Nhận biết những nguy hiểm trong việc vận chuyển các tác phẩm nghệ thuật.
  - * Những kiến thức và cách phòng tránh cần thiết khi tiếp xúc với thiết bị kỹ thuật và các chất nguy hiểm.
- v.v...

Bên cạnh đó, bạn sẽ được dạy cách phác họa hoặc tạo ra bản sao hiện vật.

Trong tất cả các giai đoạn đào tạo, trọng tâm được hướng vào thực tế. Bạn sẽ được truyền thụ các kiến thức khoa học xã hội, khoa học tự nhiên, lịch sử và mỹ thuật cũng như khả năng để thích ứng với công việc sau này.

Ngày nay, trong công tác phục chế, người ta ứng dụng rất nhiều kiến thức khoa học tự nhiên, các kỹ năng nghề nghiệp đặc biệt. Bởi vậy, chỉ nhà phục chế được đào tạo chính quy, bài bản mới có thể phân tích các hiện vật và nhận biết một cách khoa học về chúng.

Mục tiêu đào tạo là tạo ra được một nhà phục chế làm việc tự chịu trách nhiệm, người có khả năng, trong phạm vi chuyên môn của mình, thực hiện tất cả các biện pháp phòng ngừa, bảo quản, phục chế và lập tài liệu về đối tượng.

► Chọn lấy một chuyên ngành hẹp

Không nhà phục chế nào có khả năng phục chế mọi thứ. Các hiện vật, tác phẩm, công trình lịch sử, văn hóa, nghệ thuật rất phong phú, đa dạng, với những đặc điểm rất khác biệt. Bạn chỉ có thể là nhà phục chế chuyên sâu vào một số loại hiện vật, công trình, tác phẩm nào đó mà thôi.

Vậy nên khi học trong trường, bạn sẽ phải quyết định môn mình học, tùy theo từng nhóm đối tượng khác nhau:

- * Các tác phẩm hội họa.
- * Phù điêu và điêu khắc gỗ.
- * Tượng và kiến trúc có cấu tạo từ đá.
- * Giấy (các tác phẩm viết, ký họa và sách tranh v.v...), các tác phẩm lưu trữ và tác phẩm thư viện.
- * Ảnh, phim và các thiết bị tư liệu hiện đại.
- * Thủy tinh, đồ gốm.
- * Hàng dệt may.
- * Các vật thể bằng gỗ.
- * Các vật thể bằng kim loại.
- * Các vật thể bằng da.

* Các hiện vật khảo cổ (kim loại, thủy tinh, đồ gốm v.v... khai quật từ lòng đất hay dưới đáy biển).

* Các sản phẩm thủ công và thủ công mỹ nghệ, v.v...

► **Bạn có thể du học ngành phục chế ở đâu?**

Ngày nay, với sự phát triển của nghề nghiệp, ngành phục chế được giảng dạy ở nhiều nước khác nhau tại các trường đại học tổng hợp hoặc chuyên ngành.

Điều kiện nhập học thường là kinh nghiệm thực hành trong lĩnh vực này và thi đỗ kỳ thi tuyển. Trong kỳ thi tuyển, bạn sẽ được kiểm tra về khả năng nghệ thuật, khoa học tự nhiên, lịch sử nghệ thuật cũng như sự khéo léo chân tay.

Phần lớn các chương trình đào tạo ở châu Âu chuyên sâu vào các lĩnh vực liên quan đến vật liệu trong phục chế.

Tốt nghiệp đại học chuyên ngành phục chế, bạn được cấp bằng kỹ sư phục chế. Ở một số nơi, bạn có thể học tập và nghiên cứu cao hơn lên thạc sĩ, tiến sĩ v.v...

Nếu muốn du học về ngành này tại nước ngoài, bạn có thể tới: Anh, Pháp, Mỹ, Đức, Thụy Sĩ, Áo, Bỉ, Hungary, Đan Mạch, Phần Lan, Hy Lạp, Ai-len, Italia, Canada, Manta, Hà Lan, Na Uy,

Ba Lan, Thụy Điển, Tây Ban Nha, Cộng hòa Séc, Thổ Nhĩ Kỳ...

Bạn hãy tìm những thông tin chi tiết về một số trường-đào tạo nghề phục chế trên thế giới tại *Hàng ghế số 9 - Bạn muốn biết.*

Tại nhiều nước, trước khi thi vào ngành phục chế của các trường đại học, cao đẳng, về mặt nguyên tắc, bạn cần phải hoàn thành một khóa thực hành trong xưởng phục chế (ở viện bảo tàng, cơ quan chăm sóc và di tích hoặc cơ sở tư nhân).

Khóa thực hành này giúp bạn sớm và chạm với nghề nghiệp, hiểu được những khó khăn, thuận lợi trong nghề. Từ đó, bạn sẽ có quyết định đúng đắn về việc có lựa chọn theo đuổi lâu dài nghề nghiệp này không. Ngoài ra, trong thời gian thực hành, bạn sẽ tiếp thu được một số kiến thức cơ bản về công tác phục chế, sớm luyện được sự nhạy bén, có những kinh nghiệm tác nghiệp ban đầu.

☞ HÀNG CHẾ SỞ 8

➤ BẠN QUYẾT ĐỊNH

Đây là hàng chế dành cho bạn, những người lựa chọn toa tàu này với mong muốn góp phần giữ gìn những giá trị văn hóa, lịch sử của dân tộc. Các giá trị ấy tiềm tàng trong những hiện vật, công trình, tác phẩm văn hóa, nghệ thuật, lịch sử trên khắp đất nước. Và bạn, nhà phục chế tương lai, sẽ là người gìn giữ cho hôm nay và cho mai sau.

Nghề phục chế còn rất mới mẻ, chưa có đào tạo chính quy ở Việt Nam. Tuy nhiên, bạn hãy nhìn xa hơn vào tương lai, chắc chắn chúng ta sẽ có một đội ngũ đông đảo những nhà phục chế chuyên nghiệp và nhiệt tâm.

Nếu bạn đã lựa chọn trở thành một nhà phục chế, hãy bắt đầu chuẩn bị ngay từ bây giờ. Tập cho đôi bàn tay mình thật khéo léo, rèn luyện tính tỉ mỉ, cẩn thận. Bạn cũng nên tìm đọc những cuốn sách về các công trình văn hóa, lịch sử, nghệ thuật. Nhà phục chế là người cần có kiến thức liên ngành, nhất là những kiến thức về khoa học và văn hóa. Bởi vậy, bạn hãy gắng học thật tốt những môn học tự nhiên và xã hội như hóa học, văn học, địa lý, lịch sử v.v...

Theo quan niệm của cả phương Đông và phương Tây, số 8 là con số của sự nỗ lực và thành công. Chúc bạn may mắn!!!

☞ HÀNG CHẾ SỞ 9

➤ BẠN MUỐN BIẾT

➤ **Lược sử ngành phục chế**

Lịch sử của ngành phục chế là lịch sử tiếp cận và lưu giữ các di sản lịch sử, văn hóa nghệ thuật. Mỗi thời đại đều có những quan điểm ứng xử riêng. Xét trên góc độ nào đó, phương pháp xử lý và ứng xử với di sản cũng chính là tấm gương phản chiếu sự phát triển của xã hội.

Nghề phục chế gắn liền với sự phát triển của các ngành nghề thủ công nghiệp, kỹ thuật, lịch sử nghệ thuật, ngành khảo cổ học hiện đại cũng như các ngành khoa học tự nhiên.

Ngày nay, ý tưởng căn bản trong việc gìn giữ và bảo tồn di sản lịch sử, văn hóa, nghệ thuật được thống nhất trên phạm vi toàn thế giới. Mặc dù có những quan điểm rất khác nhau về phương pháp phục chế, vấn đề bảo đảm sự chân thực, toàn vẹn của nguyên mẫu luôn được đặt lên hàng đầu.

Các chuyên gia đều thống nhất rằng vật liệu được dùng vào việc phục chế phải giữ cho hiện vật có ít sự thay đổi nhất, không làm biến dạng hoặc không gây ra các nguy cơ ảnh hưởng đến môi trường xung quanh. Tính thuận nghịch

của tất cả các nguyên vật liệu được sử dụng trong việc phục chế nguyên tác luôn được xem là một trong những tiêu chí cao nhất để đánh giá kết quả phục chế.

▼ Khái quát về lịch sử phục chế ở châu Âu

Các nhà văn hóa cổ đại đã để lại một số dấu tích trong việc bảo vệ các tác phẩm, công trình lịch sử, văn hóa nghệ thuật như những chỉ dẫn việc lựa chọn nguyên vật liệu, chăm sóc bảo quản và giữ gìn, bảo tồn...

Hiện nay, các nhà nghiên cứu phát hiện và lưu giữ được một số tài liệu từ thời trung cổ, trong đó tiết lộ về việc tiếp cận với di sản văn hóa nghệ thuật của các thời đại trước.

Thời Phục hưng, nhiều họa sĩ lớn bắt đầu sự nghiệp của mình với tư cách là nhà phục chế và sao chép. Họ nghiên cứu nguyên tác, tạo ra những bản sao, nhưng đưa vào đó những sáng tạo nghệ thuật của riêng mình với hy vọng có thể vượt được tiền nhân.

Đến khoảng thế kỷ XVII - XVIII, công việc phục chế dần được coi trọng. Việc xử lý và tái tạo các công trình, tác phẩm nghệ thuật được xem là hết sức cần thiết. Lần đầu tiên người ta nhắc đến vai trò của các nhà phục chế tác phẩm nghệ thuật. Việc xuất hiện những bộ sưu tập đồ

sộ và mối quan tâm với các tượng đài thời cổ tạo điều kiện cho nghề phục chế phát triển. Một phương pháp tiếp cận khoa học với nghề nghiệp có ảnh hưởng mãi đến sau này là các văn liệu của nhà khảo cổ học Johann Winkelmann (Đức) để lại.

Nửa đầu thế kỷ XIX, hoạt động phục chế bắt đầu dựa trên cơ sở khoa học. Năm 1837, lần đầu tiên xuất hiện ý tưởng về trường phái phục chế. Đến những năm 1830, "cha đẻ của phục chế" là E. Violet-le-Duc đưa ra khái niệm phục chế. Theo khái niệm đó, phục chế là một tiến trình phục hồi trạng thái nguyên thủy của hiện vật mà trạng thái đó có thể chưa bao giờ tồn tại.

Trong những năm 1840, học giả người Anh John Ruskin phản bác quan điểm này. Ông cho rằng trong công tác bảo tồn không cần thiết phải tiến hành phục chế. Quan điểm của ông phản ánh cách nghĩ của phần lớn sử gia nghệ thuật và chuyên gia quản lý bảo tồn các công trình nghệ thuật thời đó.

Đầu thế kỷ XIX, Goerg Dehios và Alois Riegel phát triển những nguyên lý đầu tiên trong hoạt động phục chế tại Đức.

Khoa học tự nhiên phát triển mạnh mẽ kéo theo những bước tiến trong nghề phục chế. Nhờ những nghiên cứu và phân tích đạt được trong các

ngành khoa học tự nhiên, công tác khảo sát hiện vật để tiến hành phục chế cũng như lập tài liệu liên quan tới hiện vật được cải thiện rõ rệt.

Số phận của nhiều di sản văn hóa chịu ảnh hưởng lớn bởi hai cuộc chiến tranh thế giới nửa đầu thế kỷ XX. Sự hủy hoại của chiến tranh cũng như điều kiện lưu giữ tạm bợ đã gây nhiều hư hỏng. Đến nay các sử gia nghệ thuật và các nhà phục chế vẫn còn phải làm việc với chúng.

Năm 1956, nhiều hiệp hội phục chế tại các quốc gia được thành lập. Đến năm 1958, tôn chỉ nghề nghiệp cho các chuyên gia phục chế bắt đầu được đưa ra. Các khóa học tại trường cao đẳng nghệ thuật Dresden được tổ chức từ năm 1973. Sau đó, nhiều cơ sở đào tạo phục chế được hình thành ở khắp nơi.

Với những thành tựu kỹ thuật hiện đại và việc hợp tác với các ngành khoa học có liên quan, phục chế đã trở thành một ngành nghề chuyên môn thực sự. Từ một nghề mang tính thủ công - nghệ thuật, ngày nay phục chế đã phát triển thành một lĩnh vực khoa học. Hình ảnh của nhà phục chế bởi vậy cũng có nhiều thay đổi. Họ là những chuyên gia được đào tạo bài bản về nghệ thuật và hoạt động theo các tiêu chí khoa học.

Công việc phục chế hiện đại luôn hướng tới mục tiêu là làm sao cố gắng xử lý ít nhất đối với

một hiện vật và cải thiện các điều kiện để bảo quản hiện vật đó.

Việc phục chế ngày nay có nghĩa là: một người làm phục chế thành công khi người đó đạt được kết quả đặt ra trong việc duy trì và phục chế đối tượng nhưng lại sử dụng ít các biện pháp cần thiết.

✓ Phục chế tại Nhật Bản

Việc bảo tồn (trên tinh thần giữ gìn và ngăn ngừa hư hỏng) tại Nhật Bản là một truyền thống lâu đời, có từ khoảng năm 756. Từ xa xưa, ở Nhật Bản, người ta đã dựng lên những ngôi nhà để gìn giữ các báu vật nghệ thuật. Những báu vật này thường được bảo quản trong những điều kiện khí hậu tốt nhất có thể. Việc đóng gói để giữ gìn báu vật nghệ thuật cũng dần trở thành một nghệ thuật riêng.

Ngày nay, việc phục chế tại Nhật Bản có những nét tương đồng với châu Âu và Bắc Mỹ về nhiều điểm, bởi hoạt động của các nhà phục chế đều dựa trên những điều khoản đã ghi trong Hiến chương Venice.

Tuy nhiên, công việc này trước hết phải dựa vào một nền văn hóa bản địa của mỗi quốc gia, được vận dụng trên tinh thần giữ gìn, bảo vệ văn hóa riêng của mình.

Tại Nhật Bản, công tác phục chế được thể hiện rất điều luyện về mặt kỹ thuật lẫn nghệ thuật. Nó đã trở thành một nghề thủ công truyền thống được truyền từ thế hệ này qua thế hệ khác.

Theo quan điểm của người Nhật Bản, các công trình, tác phẩm nghệ thuật cần phục chế phải có sức thuyết phục về mặt thẩm mỹ. Một điểm cần lưu ý là không nhất thiết phải xóa hết các tỉ vết. Tức là, người ta biến những điểm hư hỏng như một vết rạn hay vết nứt thành một nét trang trí. Ví dụ như dùng chất matit để bồi đắp hoặc sơn mạ vàng để bổ khuyết.

Ở châu Âu thì ngược lại. Các nhà phục chế xóa hết các khuyết tật trên hiện vật, nghĩa là sẽ không còn một tỉ vết nào có thể nhận biết được bằng mắt thường.

Trên tinh thần giữ gìn di tích lịch sử, người Nhật Bản dựa trên những nguyên tắc sau đây:

- * Giữ gìn kỹ thuật truyền thống.
- * Giữ gìn vật liệu chế tạo nguyên mẫu.
- * Giữ thái độ sùng kính đối với di tích.

Những báu vật nghệ thuật quan trọng và độc nhất nếu có nguy cơ bị hư hỏng thì được sao chép lại để giữ gìn cho hậu thế. Qua việc sao chép theo kỹ thuật truyền thống, người Nhật Bản đồng thời cũng duy trì và bảo tồn được các

ngành nghề thủ công của ông cha để lại. Kỹ thuật sao chép của người Nhật Bản đã phát triển thành một nghệ thuật tinh vi. Trong nhiều trường hợp, sau khi đã kết thúc công việc phục chế bản gốc và tạo ra bản sao chép, người ta hầu như không phân biệt được đâu là nguyên mẫu và đâu là bản sao chép.

Mỗi tác phẩm nghệ thuật sơn mạ dù nhỏ đến đâu cũng được bọc bằng lụa và được giữ trong những chiếc hộp bằng gỗ để bảo vệ tránh bụi bặm và tránh ánh sáng rọi vào.

Khuyết tật của chiếc bình cổ này đã được tạo đi và phủ một lớp sơn mạ, trở thành một nét trang trí.

Theo quan điểm truyền thống, người Nhật Bản mong muốn giữ gìn các bề mặt sơn mạ tránh được mọi tỉ vết. Do đó, các vết hư hỏng đều được các nhà phục chế làm mới trở lại để không ai có thể nhìn thấy khuyết tật. Việc chỉnh sửa và bóc tách các tạp chất gây hư hại đến tác phẩm nguyên mẫu phải tránh gây ảnh hưởng đến vật liệu nguyên thủy của nguyên mẫu.

Khi phục chế, người ta không cạo hết gì kim loại bảo vệ ở nguyên tác, tránh mất mát vật liệu nguyên mẫu. Bề mặt sơn mạ không nhất thiết phải mất hết tỉ vết và cho phép nhìn thấy các dấu vết cũ của nó.

Ngày nay, nhiều tác phẩm phục chế của Nhật Bản được lưu giữ tại tu viện. Trong khi đó, ở phương Tây, người ta công khai trình bày những công trình, tác phẩm phục chế ở các bảo tàng, phòng trưng bày, triển lãm.

► **Nghề phục chế tại Việt Nam**

Một phần không nhỏ kho tàng di sản lịch sử, văn hóa nghệ thuật ở Việt Nam hiện nằm trong tình trạng bảo tồn rất kém. Nhiều bức tượng hay vật dụng trong đền, chùa, đình miếu, các tác phẩm hội họa, bản đồ, sách lịch sử, đồ gốm sứ, đồ gỗ, đồ đồng v.v... đang đứng trước mối đe dọa bị hủy hoại nghiêm trọng. Điều này

cũng có nghĩa là đang diễn ra một sự thất thoát các tài liệu và chứng tích lịch sử, văn hóa nghệ thuật của đất nước.

Lớp sơn trên các hạng này đã bị bong tróc nhiều

Tình trạng bảo tồn các cổ vật, tác phẩm, công trình lịch sử, văn hóa nghệ thuật không tốt có nhiều nguyên nhân, nhưng chủ yếu nhất vẫn là do điều kiện khí hậu nhiệt đới gió mùa với độ ẩm cao, dễ gây hư hại.

Miền Bắc nước ta có bốn mùa rất rõ rệt, trong đó mùa đông giá buốt và mùa hè nóng nực. Tùy theo từng đặc tính của vật liệu mà các tác phẩm nghệ thuật chịu tác động nhiều hay ít của sự thay đổi mùa này. Một mối nguy đặc biệt khác là độ ẩm cao, đặc biệt là với các vật liệu dễ hút ẩm như giấy, gỗ.

Bên cạnh những nguyên nhân về điều kiện tự nhiên, chiến tranh cũng để lại những hậu quả nặng nề cho các di sản lịch sử, văn hóa nghệ thuật.

Sự phát triển văn hóa của một đất nước phụ thuộc không nhỏ vào công tác bảo tồn và gìn giữ di sản văn hóa của đất nước đó. Bởi vậy, nhu cầu

đầu tư các di sản văn hóa nghệ thuật của nước ta đang đặt ra cấp thiết. Việc đào tạo các nhà phục chế và đội ngũ chuyên môn trong lĩnh vực gìn giữ các di sản văn hóa nghệ thuật đã trở thành yêu cầu thiết yếu.

Ở Việt Nam, chưa có các trường dạy nghề hay trường đại học, cao đẳng, trung cấp đào tạo các nhà phục chế. Các kiến thức, kinh nghiệm trong nghề này chủ yếu được truyền miệng. Không có tài liệu chuyên ngành mà chỉ có những bản ghi chép cá nhân bằng tay.

Tháng 6 năm 2001, Quốc hội đã thông qua Luật bảo vệ di sản văn hóa, gồm 7 chương, 74 điều, quy định về việc gìn giữ và bảo tồn các di sản văn hóa nghệ thuật.

Trong những năm gần đây, hoạt động phục chế của Việt Nam bắt đầu phát triển mạnh với sự hợp tác và hỗ trợ của các tổ chức, quốc gia có nhiều kinh nghiệm trong lĩnh vực này như Pháp, Đức, Thụy Điển v.v...

► Một số tổ chức nghề nghiệp trong số tay của bạn

VIỆN BẢO TỒN NGHỆ THUẬT MỸ

<http://aic.stanford.edu/>

HIỆP HỘI PHỤC CHẾ SÁCH VÀ GIẤY QUỐC TẾ

<http://palimpsest.stanford.edu/iacla/>

HỘI ĐỒNG BẢO TÀNG QUỐC TẾ ICOM

<http://icom.museum/>

HỘI ĐỒNG QUỐC TẾ VỀ CÁC CÔNG TRÌNH
TUỒNG NIỆM ICOMOS

<http://www.icomos.org/>

VIỆN QUỐC TẾ VỀ BẢO TỒN CÁC TÁC PHẨM
LỊCH SỬ VÀ NGHỆ THUẬT

<http://www.iiconservation.org/>

HIỆP HỘI BẢO TỒN VÀ PHỤC CHẾ THỤY SỸ SKR

<http://www.skr.ch/>

HIỆP HỘI CÁC NHÀ PHỤC CHẾ ĐỨC VDR

<http://www.restauratoren.de/>

HIỆP HỘI BẢO TỒN NGHỆ THUẬT TÂY ÂU WAAC

<http://palimpsest.stanford.edu/waac/>

HIỆP HỘI CÁC NHÀ PHỤC CHẾ ÁO ORV

<http://www.orv.at/>

► **Một số điều ước về phục chế**

Cơ sở cho hoạt động của các nhà phục chế là các tài liệu đã được thỏa thuận trên phạm vi quốc tế. Dưới đây là một số tài liệu cơ bản:

✓ *Hiến chương Venezia (1964)*: hiến chương quốc tế về bảo tồn và phục chế di tích lịch sử cũng như các đoàn nghệ thuật lịch sử. Những vấn

đề được nêu trong *Hiến chương Venezia* về bảo tồn và phục chế cho đến thời điểm hiện nay vẫn là khuôn mẫu cho hoạt động nghề nghiệp của các nhà phục chế trên toàn thế giới.

✓ *Công ước quốc tế về bảo vệ di sản thiên nhiên và di sản văn hóa thế giới (1972)* do UNESCO ban hành.

✓ *Tại Điều Pavla (1988)*: những nguyên tắc dành cho phục chế ở châu Âu

✓ *Mã phạm trừ đạo đức (1988)*: mã danh dự dành cho các nhà phục chế.

✓ *Hiến chương Lausanne (1990)*: hiến chương bảo vệ, quản lý và chăm sóc di sản khảo cổ học.

► **Một số địa chỉ đào tạo nghề phục chế**

○ **Đức**

TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỸ THUẬT DRESDEN

<http://www.hfbk-dresden.de>

VIỆN HÀN LÂM QUỐC GIA BẢO TÀO

NGHỆ THUẬT STUTTGART

<http://www.abk-stuttgart.de>

TRƯỜNG ĐẠI HỌC TỔNG HỢP MUNICH

<http://www.rkk.arch.tumuenchen.de>

TRƯỜNG ĐẠI HỌC ERFURT

<http://www.if-erfurt.de>

TRƯỜNG ĐẠI HỌC HILDESHEIM/HOLZMINDEN/
GOETTINGEN

<http://www.fh-hildesheim.de>

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KEOLN

<http://www.fh-koeln.de>

TRƯỜNG ĐẠI HỌC POSTDAM

<http://www.fh-postdam.de>

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KỸ THUẬT VÀ KINH TẾ BERLIN

<http://www.fhtw-berlin.de>

Ở Thụy Sĩ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC BERN

<http://www.hgk.bfh.ch>

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LA CHAUX-DE-FONDS

<http://www.hes-so.ch>

VIỆN BẢO QUẢN DI TÍCH VĂN HÓA ETH

<http://www.id.arch.ethz.ch>

Ở Áo

VIỆN HÀN LÂM VỀ ĐÀO TẠO NGHỆ THUẬT VIÊN

<http://www.akbild.ac.at>

ĐẠI HỌC TỔNG HỢP VỀ NGHỆ THUẬT

ỨNG DỤNG VIÊN

<http://www.angewandte.at>

GÓC CHIA SẺ

Với cuốn cẩm nang nho nhỏ này trong tay, các bạn đã hiểu rõ hơn về một nghề nghiệp hấp dẫn trong xã hội. Có thể bạn sẽ dừng chân ở đây, cũng có thể bạn quyết định dời sang "toa tàu" khác. Nếu bạn còn lưỡng lự và cần những chỉ dẫn hay thông tin chi tiết hơn, hãy liên hệ với chúng tôi. Từ sách hướng nghiệp – Nhất nghệ tinh luôn mở rộng chào đón và sẵn sàng giải đáp thắc mắc của các bạn.

Đặc biệt, mỗi câu hỏi của các bạn là tư liệu quý báu, giúp những người tham gia xây dựng từ sách cải tiến, nâng cấp để từ sách ngày càng hấp dẫn, thiết thực và hiệu quả hơn. Vì vậy, chúng tôi cũng rất mong nhận được những ý kiến đóng góp, chia sẻ của quý vị phụ huynh, các thầy cô giáo và những ai quan tâm đến công tác hướng nghiệp cho thế hệ trẻ - tương lai của đất nước.

Xin liên hệ theo địa chỉ:

Từ sách hướng nghiệp – Nhất nghệ tinh

Nhà xuất bản Kim Đồng, 55 Quang Trung, Hà Nội.

Email: kimdong@ho.vn

Nếu bạn viết thư, hãy gửi kèm phong bì ghi rõ địa chỉ của bạn nhé. Chúng tôi sẽ dùng nó để chuyển câu trả lời đến với bạn.

➤ CHUYÊN GIA KHUYÊN BẠN

➤ ĐI TÌM NGHỀ NGHIỆP TƯƠNG LAI CỦA BẠN

"Hãy lựa chọn nghề nghiệp khiến bạn luôn mỉm cười" là lời khuyên của các chuyên gia hướng nghiệp thế giới. Theo đó, tiêu chí chọn nghề quan trọng nhất không phải là thu nhập cao hay khả năng thăng tiến nhanh mà chính là niềm say mê của bạn với nghề nghiệp và niềm vui mà công việc mang lại cho bạn. Hãy thử tưởng tượng,

nếu làm một nghề nào đó trọn đời, bạn sẽ phải gắn bó với nó khoảng trên dưới bốn mươi năm. Nếu nghề nghiệp ấy không mang lại cho bạn sự thoải mái, vui vẻ, bạn sẽ bất hạnh biết bao.

Tiến sĩ Joel Goodman, giám đốc một tổ chức thúc đẩy tác động tích cực của sự hài hước, thú vị trong cuộc sống đời thường:

"Bạn có thể tìm ra ý nghĩa của cuộc sống bằng cách sống một cuộc đời có ý nghĩa. Hãy làm những gì bạn yêu thích, niềm vui sẽ đến... Nếu chúng ta không có sự hài hước, sáng tạo, thú thích, vui thú và thoải mái trong công việc, nó sẽ trở thành một cái nhà tù giam giữ bạn".

Nhưng làm cách nào để tìm ra công việc khiến chúng ta luôn mỉm cười?

Khi các bạn trẻ gặp bối rối trong việc lựa chọn nghề nghiệp, các chuyên gia hướng nghiệp thường khuyên bạn thực hiện những bài trắc nghiệm về nghề nghiệp. Dựa trên cơ sở năng lực, sở thích, quan điểm, nguyên tắc sống của bạn v.v..., các trắc nghiệm sẽ đưa ra những tư vấn và dự đoán về nghề nghiệp hoặc nhóm ngành nghề phù hợp với bạn. *Tủ sách Hướng nghiệp - Nhất nghiệp tình* xin giới thiệu với bạn một số địa chỉ trắc nghiệm. Điều kiện mà bạn cần là máy vi tính kết nối mạng Internet và khả năng tiếng Anh tương đối.

☛ <http://www.careers-internet.org/>

Tại đây bạn sẽ được tương tự với bốn cuộc đời khác nhau. Mỗi cuộc đời đại diện cho một số nguyên tắc, tham vọng, ước muốn... của bạn trong cuộc sống. Cuối cùng là quan điểm của bạn về cuộc sống hiện tại mà bạn đang có.

Trên cơ sở những lựa chọn của bạn, bài trắc nghiệm sẽ chỉ ra nhóm nghề nghiệp thích hợp với bạn như kinh doanh, marketing hay xây dựng, kiến trúc, thiết kế v.v..

Ưu điểm: Đơn giản, ngắn gọn và thú vị với hình ảnh những quả cầu pha lê báo trước về tương lai, ngôn ngữ vui nhộn.

Nhược điểm: chưa căn cứ nhiều vào các năng lực của bạn.

☛ <http://www.assessment.com/>

Tại đây bạn sẽ trả lời 71 câu hỏi (khá nhiều phải không?). Trên

cơ sở những trả lời của bạn, các chuyên gia sẽ đưa ra những dạng công việc phù hợp với bạn nhất, cùng với danh sách 10 đến 20 nghề thích hợp nhất.

Ưu điểm: Thông tin ít sai, chi tiết, căn cứ tương đối toàn diện.

Nhược điểm: Khá phức tạp, bạn sẽ phải mất khoảng 20 phút đến nửa tiếng để hoàn thành bài trắc nghiệm này.

☛ <http://similarminds.com/career.html>

Với 58 câu hỏi và năm mức độ từ rất chính xác đến hoàn toàn sai, trang web này sẽ tư vấn xem nghề nghiệp mà bạn đang làm hoặc mong ước trong tương lai có phù hợp với bạn không.

Ưu điểm: Thông tin ít sai, chi tiết, căn cứ tương đối toàn diện.

Nhược điểm: Khá phức tạp. Có một số câu hỏi lặp lại, dễ khiến bạn cảm thấy chán.

➤ 7 KIẾN CỦA BẠN

Chê để thảo luận kỹ này: Bạn nghĩ sao về chuyện nối nghiệp của (mẹ)? Bạn có chia sẻ lý do về điều này không?

...Tôi là một sinh viên nhưng tôi rất buồn, cô lạc lõng vì không được sống với những gì mình mong muốn. Tôi rất thích nghề luật nhưng cha mẹ tôi lại hướng cho tôi vào sự phạm vi lý do tôi nghiệp ngành luật rất khó xin việc. Tôi đã làm theo ý muốn của mọi người. Công học thì cũng thấy lạc lõng và không hợp do kết quả rất tồi. Tôi luôn cảm thấy không phải là chính mình, không có tham vọng, không đam mê tìm tòi. Ước mơ của tôi hiện nay là thi lại vào Trường Đại học Luật Hà Nội. Liệu tôi có thể làm lại, có thể thay đổi được không? Tôi chưa từ bỏ ước mơ đó và luôn tin rằng mình sẽ thành công nhưng lại chưa có được một điểm tựa hiệu biết hơn...

Nguyễn Thị Huyền (Trần Phú, Tp. Huế)

...Với những người làm cha làm mẹ, sẽ chẳng có gì vui hơn khi những đứa con thân yêu trưởng thành và có công ăn việc làm ổn định.

Vì hi vọng mà “cha truyền con nối” được chọn làm giải pháp tối ưu đối với đa số bậc phụ huynh. Mẹ tôi là bác sĩ ở một bệnh viện danh tiếng, còn bố tôi làm ở Cục xăng dầu. Bởi vậy, với cha mẹ, sự nghiệp của tôi được định hình trong hai ngành đó.

Nhưng ước mơ thật sự của tôi là trở thành một nhà báo. Khi tôi nói lên điều ấy, cha tôi đã cười, thậm chí còn cho rằng “lại xem phim nhiều quá, thấy mấy cô nhà báo hay hay nên tự nhiên thích làm báo chí gì”. Tôi rất buồn khi cha nói như vậy. Thế rồi cũng từ đó, áp lực đối với tôi trở nên nặng nề hơn.

Bố mẹ muốn tôi học khối A, học chuyên toán mà chính tôi cũng chẳng rõ là để làm gì. Rồi cứ thế, môn toán trở thành “kẻ thù” của tôi. Cho tới khi học lớp 8, tôi được giải văn của thành phố. Tôi giỏi văn và làm toán trong một lớp chuyên toán, cha mẹ tôi thực sự không hái lòng. Dự định của tôi là học khối D để sau này có thể theo học ngành báo chí. Hiện nay, cha mẹ tôi vẫn phân đối lập tôi, nhưng một ngày nào đó, chắc chắn tôi sẽ là một nhà báo thực thụ.

Có một ca sĩ trẻ nổi tiếng thế giới từng nói: “Để đạt được ước mơ của mình, cha mẹ là “kẻ thù” lớn nhất cần phải vượt qua”. Vậy đó, đâu chỉ riêng mình bạn bị ngăn cản quyền mơ ước. Nhưng hãy nhớ rằng bạn sinh ra để sống, để cố gắng và làm việc cho chính mình. Vì vậy, hãy tham khảo ý kiến cha mẹ, rồi sau đó tự quyết định tương lai và sự nghiệp của mình một cách thật chín chắn. Và luôn nhớ rằng chỉ khi đi theo con đường mà bạn đam mê, yêu thích, còn đường bạn cho là đúng mới có thể cho bạn niềm tin, nghị lực và tình kiên trì để đi tới cùng.

Nguyễn Phương Thảo (Đồng Đa, Hà Nội)

..Từ nhỏ tôi đã rất thích nghề tiếp viên hàng không, nhưng cha mẹ đều ngăn cản vì tôi không đẹp, trình độ Anh văn không đủ. Nơi chúng họ không thích tôi theo nghề này. Nản! Tôi quyết định không đi ngành đó nữa.

Sau này, tôi muốn học về tâm lý học, cha lại phản đối vì là tôi thất nghiệp. Tôi cũng thấy hình như nghề tâm lý chưa phù hợp với nước mình. Khó xin việc! Cha tôi luôn muốn tôi thi vào ngành y. Công nghệ thông tin, kế toán, ngân hàng. Cha bảo học những ngành đó ra trường, cha dễ xin việc cho tôi hơn. Nhưng đó lại là những ngành tôi

không thích. Bố tôi rất cần lời khuyên sáng suốt của ai đó về việc hướng nghiệp..

Đặng Thiên Hằng (Thị xã Long An, tỉnh Long An)

..Tôi không thích nổi nghiệp cha mẹ, vì tôi muốn tự mình làm nên mà không cần người thân, bố mẹ, anh em giúp đỡ. May mắn là tôi không chịu áp lực về việc này, vì cha mẹ tôi để tôi tự do lựa chọn nghề. Cũng có lúc cha mẹ tôi nói: “Con ơi, cố học giỏi lên để làm bác sĩ”. Nhưng tôi không muốn trở thành bác sĩ. Có xem những ca phẫu thuật trên truyền hình là tôi đã thấy sợ rồi..

La Thành (Phường Phước Bình, Tp. Thủ Đức, Nguyễn)

..Theo tôi, nổi nghiệp cha mẹ quả là một điều đáng quý nhưng không phải lúc nào cũng cần theo một khuôn khổ nhất định như thế. Đối với tôi vấn đề này không quan trọng lắm vì cha mẹ sẽ hiểu và thông cảm cho con mình. Chỉ cần đó là nghề nghiệp tôi yêu thích và phù hợp với khả năng của tôi, cha mẹ sẽ đồng ý tôi theo đuổi. Bởi vậy, tôi cảm thấy áp lực về chuyện này không lớn lắm..

Lý Văn Quý (Xã Lạc Khê, Huyện Đức Cơ, tỉnh Gia Lai)

Còn bạn, bạn nghĩ thế nào? Hãy chia sẻ ý kiến của bạn với mọi người. Những ý kiến hay, thú vị sẽ được chọn đăng, kèm theo một khoản thưởng bất nhỏ.

Chúng tôi xin gọi ý một số đề tài:

- Chúng ta cần phải bắt đầu suy nghĩ nghiêm túc về nghề nghiệp từ khi nào?
- Bạn nghĩ gì về công tác hướng nghiệp trong nhà trường? Nếu bạn là người chịu trách nhiệm về vấn đề này, bạn sẽ làm gì?
- Nghề nghiệp nào gây ấn tượng mạnh cho bạn, tại sao?
- Bạn thường dựa vào những tiêu chí nào khi chọn ngành, nghề?
- Bạn nghĩ sao về việc nổi nghiệp cha (mẹ)? Bạn có chịu áp lực về điều này không?